

Leo, 37 år

GRUNDSKOLAN

Jag kommer inte ihåg, om jag hade några förväntningar inför skolan. Om det är för att det är destruktivt så att jag har förträngt det eller att jag verkligen inte kommer ihåg det. Jag kommer ihåg klassrummet och såna saker. Men jag kommer inte ihåg mycket utav lågstadiet. Jag kommer ihåg bitvis.

Jag gick i tre olika skolor till och med högstadiet. Vad jag kommer ihåg så gick man ju på det som kallades för så otroligt knäppt ord, läsklinik. Om jag började redan i ettan, det kommer jag inte ihåg. Men jag gick ju där med andra då. Det minns jag. Jag vet inte om jag var ett år eller om jag var två år på den där kliniken. Vi spelade spel kommer jag ihåg. Vi läste nån otroligt korkad grej. Mor åt gröt. Gröt åt mor. Det minns jag att jag höll på att traggla. Men jag kommer inte ihåg skriv- och läsövningar. Jag var där varje vecka, men jag kommer inte ihåg vilka lektioner. Inte gymnastik i alla fall. Ja, vad gör man som liten pojk? Man går väl dit om man blir tillsagd.

Det är självklart att det tärde på självförtroendet. Det är jag helt övertygad om. Annars skulle man inte ha det beteende jag har i dag. Det är ju självklart. Det har satt sina spår, att man hamnade utanför klassen. Det är jag helt övertygad om. Jag var ju inte populär i klassen på så sätt. Det var jag absolut inte. Jag hävdade mej ju idrottsmässigt i klassen. Jag har ju alltid kunnat hävda mej fysiskt liksom. Och på senare år även verbalt liksom. Men nu var det väl att jag inte vart riktigt populär ändå, fast jag kunde hävda mej fysiskt. Jag minns att man bjöds inte på speciellt många kalas, men samtidigt så kan det också vara att jag bodde vid sidan om. Många bodde ju liksom i det nya villaområdet och då bodde dom ju nära. Och då umgicks dom självklart då mer med varandra. Jag bodde ju liksom mer off. Det är ju så svårt att säga.

Jag har nåt minne av att det var nåt sånt här hur man skulle skriva i skrivstilsböckerna. Jag har bilden framför mej. Ifall jag gjorde det, det kommer jag inte ihåg. Men jag har bild utav att nånting måste jag ha gjort i boken i alla fall. Men alltså ifall jag gjorde mycket, det tror jag inte. Jag var nog ute och lekte i stället. Multiplikationen skulle man ju lära sej. Men den lärde jag mej väl aldrig. Jag kan inte ens än i dag. Jag tror nog visst att jag fick ljudningarna och det här i början. Det var nog en liten, liten, liten skvätt alltså. Det var inte roligt i skolan.

Min mor brukar påminna mej om att jag var så duktig på matte. Men då hade vi en riktig bitch till lärare som stoppade mej. För det gick så fort för mej på matten. Så hon stoppade mej och jag fick inte räkna mer för jag låg för långt fram. Och då, det tog musten ur mej tydligen då. Sen har jag aldrig tyckt om matte. Jag fick inte vara bra på nånting tydligen då. Så var det, att jag var bättre än dom andra, men så fick jag tydligen inte det då. Det var vad min mor har sagt. För jag kommer inte ihåg det.

Jag minns när vi skulle ha högläsning så vart jag ju hemskt toalettnödig varje gång. Satt och räknade: När kommer det till mej? Hoppas hon går den vägen och den vägen. Och så när den personen läser, då måste jag räcka upp handen och gå på toaletten. Och allting för att slippa läsa högt. Pinsamt, fruktansvärt pinsamt när man fick läsa högt.

På mellanstadiet tyckte jag geografi var intressant. Jag var duktig på geografi. Matte var ointressant efter den där bromsningen. Men högre upp så vart det ju mer och mer lästal. Och då är man ju tillbaks till ruta ett där. Allt som var teoretiskt var väl svårt. Läsa, förstå och skriva. Nå hemuppgift gjorde jag säkert, men majoriteten gjorde jag säkert inte. Praktiska grejer tyckte man ju var roligt.

Jag började nånstans då i barnkör och jag tror att det var lågstadiet. Morsan berättade det här, för det var en kompis som drog iväg mej på nån sån där kyrkokör då. Då hängde jag med han och då sjöng jag. Inte för att jag själv tog initiativet då. Och så ville sångläraren att jag skulle sjunga solo. För nånstans så tyckte hon väl att jag hade en bra röst då, förmodligen. Och då slutade jag. Att jag skulle stå själv. Det var självförtroendet ner i botten när jag skulle göra nånting själv. Och det kan till och med vara det att jag skulle lära mej texter utantill. Jag vågade inte. Jag kunde inte.

Jag har sagt åt mor och far väldigt mycket att dom skulle fan i mej ha tvingat mej att sitta och traggla. Jag har sagt att det där är liksom ett fel ni har gjort. Att jag får fan inte gå ut och leka förrän jag har gjort läxan färdigt. Men sen menar jag att det får ju finnas en gräns. Har jag svårt så ska jag åtminstone ha provat och suttit liksom en timme med läxan och tragglat och tragglat och tragglat. Det gjorde inte jag förrän på äldre dar. Och då var det min syster som sa: ”Nu jävlar gör du det här.” Men morsan och farsan, dom var alldeles för snälla. Dom var alldeles för snäll.

Pappa är ju inte världens bästa pedagog liksom. För han har dåligt tålamod om man inte lär sej på en gång då. Så han är ju inte nån pedagog på så sätt. Och mamma, hon kanske inte kunde. Nej, jag vet inte. Men dom var också samtidigt för snälla alltså. Det kanske var för att dom inte kunde eller visste hur man skulle bete sej. Jag vet inte. Jag kunde smita för mycket. Men syrran liksom gjorde det då. Så hon tragglade ju. Hon har ju alltid varit duktig i svenska och på dom här grammatiska. Så jag menar hon har ju varit en livlina för mej i alla dom här årena nu liksom. Syrran har alltid varit min andra morsa. Alltid. Ända sen jag var lill-liten. Men jag har inget minne. Det var just det här med grammatiken då och svenskan. Hon hjälpte mej nån gång då och då kanske. Jag kommer inte ihåg att hon gjorde nånting med matten och fysiken och kemin. Eller engelskan eller nånting sånt. Det är ju det som behövs för alla som har det här problemet. Det behövs ju både pedagogik, förståelse och jävlar anamma. Men jag kommer inte ihåg så mycket av det. Men jag måste ju ha börjat förstå att man måste lära sej saker för att klara sej i samhället.

Men högstadiet kommer jag ihåg var en fruktansvärd misär. Jag började ju läsa franska. Jag vet inte vad jag fick för mej. Nånstans så trodde jag väl på mej själv då, min tillfälliga ljusglimt där kanske. Men det hopade jag av ganska snabbt, tror jag. Kemi och fysik, det var ju matte. Och det lessnade man ju på som jag tidigare sa med matten. Och så var det väl skrivuppgifter. Och det funkade ju liksom inte då. Jag pluggade väl till vissa prov och till vissa inte. Man ledsnar ju liksom. Det är ju självklart. Faen, inte sitter jag och pluggar och människor som säger då liksom: ”Nej, jag pluggar inte så mycket.” Och så ser man på svaren liksom. Faen. Eller på poängen då. Så sitter dom liksom med fyra, femma eller nåt sånt här då på provena. Och det går ju in som en kil i en annan som har då

problem med inläringen va. Och jag menar att då blir man ju bara ännu mer less. Nu när man är vuxen och när man ser tillbaks, så är det klart att dom säger bara en sak. Men det spelar ingen roll därför att när en människa har dåligt självförtroende, på just en sådan sak, då går det in som en kil. Bara pang säger det ju. Även fast dom sitter och ljuger. Men det kan ju inte jag veta i den där situationen.

I högstadiet så hade jag ju bild och teater och film då. Man hade ju sånt där extraämne på högstadiet. Det tyckte man ju var roligt, att skapa på pappret. Men alltså jag har ju aldrig varit bra på att teckna och sånt liksom. Men jag började ju bli väldigt populär hos brudarna. Så då kunde jag väl hävda mej på så sätt. Då blev man ju bjuden på fester och kalas. Och duktig i att idrotta. I skolan måste man ju ha nåt ställe där du kan hävda dej. Så började jag med teatern där lite grand.

Jag tror jag började skolka i nian. Man började kunna ge faen i sakerna och be folk fara åt helvete. Vad gjorde man? Man sov väl framför allt längre på dan. Jag tog ut sovmorgon. ”Oj då”, sa man när man kom dit då. ”Jag råkade försova mej.” Men det var ju lite väl ofta jag försov mej. Genom hela skolgången hade man nog som alla dyslektiker hittat knep och knåp för att slippa läsa och skriva. Men jag fick ju fullständigt betyg.

Men jag minns i nian så gjorde vi en film och den visades på skolavslutningen. Och jag vart så förbannad för läraren hade inte sagt det. Men han tyckte att den var så jäkla bra. Det var en film om en kille som sov, kroniskt sov, jämt och ständigt. En typisk tonårsbild. Så den här killen sov ju genom skolan och allting. Man var ju jämt trött när man var tonåring. Den vart jättepopulär och lärarna tyckte att den var så himla bra att dom visade den för hela aulan. Det var min första filmhuvudroll. Jag har alltid tyckt att det var roligt att spexa. Jag tyckte om att folk skratade åt mej. Det var väl en uppmärksamhet och det var väl kompensation nännstans då. Det var typ ytterligare ett sätt att bekräfta sej, att jag är duktig på någonting då. Så spelade vi ”My Fair Lady” och jag spelade mister Doolittle. Och det vart dundersuccé när jag sjöng den, minns jag. Jag fick otroliga applåder. Det glömmer jag aldrig. Jag kunde ju texten. Men alltså om det tog jättelång tid för mej att lära in, det kommer inte jag ihåg. I nian gjorde vi också en egen pjäs, jag och några andra. Och ställde upp på barnteaterfestivalen här i stan. Och vann den. Vi improviserade

fram det, repeterade det, tror jag. Det kan ju ha varit nån som antecknade. Jag kommer inte ihåg. Jag gjorde det absolut inte.

I nian så stod man och valde då. Man hade ju inte speciellt mycket grepp om vad man ville. Men uppenbart så skulle jag ju inte läsa nåt naturvetenskap eller samhällsvetenskapliga ämnena, då i alla fall. Det var ju uppenbart. Så jag var nog mer inne på idrottsgrejen. Så att det minns jag faktiskt ganska väl. Jag hade ju en alkoholiserad sykokonsulent då, som var våran klassföreståndare. Och han var ju inte riktigt hundra då, många gånger. Så jag skulle söka en bad- och idrottslinje. Men då sa han till mej att det var en kurs eller nåt sånt där. Och då ville man ju inte, för det var liksom ingen riktig utbildning, sa han. Så då sökte man ju nåt annat då.

EFTER GRUNDSKOLAN

Då sökte jag social, det var en allmän linje, tvåårig. Då kom jag inte in där. Då kom jag in på en ettårig konsumentekonomisk linje. Och där fick man laga mat och man fick stryka och tvätta. Men laga mat tyckte jag ju om och jag fick hyfsat betyg. Textilslöjd hade jag. Det tror jag också jag fick ganska bra i. Det var ju mycket brudar där så att det tyckte man ju var roligt. Det var väl det häftiga utav alltihopa. Vi hade en djävla idiot till lärare i svenska. Det minns jag. Och den läraren, han har ju varit biocensent i den här stan. Och den grisen glömmar jag aldrig. Ja, han var en gris alltså, oförskämnd, rent ut sagt på lektioner. Jag kan inte komma ihåg det detaljmässigt så där. Och det var detsamma med den där klassföreståndaren som var oförskämnd också. För hade jag vetat om det där bad- och idrott, då hade ju det varit klippt och skuren för mej då. För det visade sej att det var ju en gymnasieutbildning som alla andra. Man kunde ju bli badmästare och vikariera som idrottslärare.

Och sen sökte jag bad- och idrott efter det här året. Men då hade ju det medlet stigit för fasiken till över fyra. Så då kom jag ju inte in där. Då kom jag in på en tvåårig drift- och underhållsteknisk linje. Konstigt, dumt, idiotiskt, men det var typiskt nån kompisgrej man gjorde det för då. Det var ju absolut inte min grej, tekniska grejer och sånt. Jag har varit lagom intresserad av tekniska grejer, men inte så att jag kan hålla på med det som yrke eller nåt sånt där. Räknade matte på fyraårig teknisk,

och särskild engelska läste jag. Och jag fattar inte hur jag tänkte. Men kompistryck och kompisar skulle söka och så gjorde en annan det då. Jag gick bara där lite mer än ett halvår. Det var inte intressant, så att jag la ju inte ner nån tid. Och jag höll ju på med teater och sånt på sidan om.

Kompisar drog med mej till teaterverkstan här i stan. Så satte vi upp ”Joseph and the Amazing Technicolour Raincoat” av Lloyd-Webber. Hans första kända musikal, tror jag.

Och det vart ju duundersuccé då. Eller jättesuccé vart det. Då var jag med i ensemblen och sjöng och dansade och donade och grejade. Och tyckte det var jätteroligt. Vi fick jättemycket uppmärksamhet och TV spelade in den och, ja, det var himla uppståndelse. Och då fick man väl lite krydda på det där då.

Av nån skum anledning då så fick jag för mej att jag skulle söka teaterskola. Han, läraren från grundskolan, då träffade jag han efter ett tag. Då sa jag att jag skulle söka teaterskola. Och då minns jag att han sa nåt så här: ”Ja, men varför ska du göra det?” Nu kommer jag inte ihåg exakt ordvalet men ”Alltså varför ska du göra det? Du kan väl inte det!” Och hade man hört det i dag, då hade man ju däckat han stående. Hur kan man säga så mot en 16-åring liksom? Jag menar det är ju som att sopa undan fötterna på folk liksom. Och framför allt en 16-åring, som står och väger vad man ska göra framåt i livet. Och man behöver ju all stöttning.

Då sökte jag Calle Flygares teaterskola nere i Stockholm. Den var två år. Och den var ju känd då. Och jag sökte flera. Och kom in på flera. På ansökningsprovet, då minns jag att jag fick en text. ”Du har 20 minuter på dej att lära dej den här. ”Ja, det var ju bara att sätta sej ner och börja det. Och jag kom in på skolan. Jag vet att jag gick fram dit och stod på den där scenen där. Men jag kommer inte ihåg hur alltså. Det måste ju ha varit en monolog jag gjorde. Det var ju en text alltså. Det var ju inte en dialog jag hade. Och jag fattar inte alls hur jag gjorde. Men jag kom ju in. Sen efter ett år, under tiden på Calle Flygare, så var jag ju med på en musikal. Det var väl halvprofessionellt kan man säga.

Jag gick till en sångpedagog och nånstans så ville jag väl börja sjunga då förmodligen. Jag brukar resonera så här. Det kan vara bra att kunna. Det kan vara bra för mej det här. Sångläraren på den här musikalgrejen då, som var en kombination av utbildning och professionella, det var

hon som sa till mej: ”Jag vill att du ska vara med på den här. Har du tid till det?” Och det var Peppen och hans värld eller hans liv eller någonting, tror jag det hette. En nyskriven musikal. Och då var jag med där. Och sen då så var det folk där som sa till mej: ”Ska inte du ta och söka musikal-linje och utbilda dej till musikalartist?” Och jaha. Vad är det då liksom? Tyckte jag. Det visste ju inte jag någonting om, musikalartist. Ja, okej. Så jag sökte in då på musikallinjen på Kulturama. Och jag hade ju inga erfarenheter speciellt av dans, förutom då det jag gjort på musikalerna då. Och det var ju en hel dansaudition där. Och sen sångaudition. Och sen teater då. Och då hade ju teatern blivit mitt starka, eftersom jag gått teaterskolan. Då gjorde jag en monolog där då. Det var väl mitt starka kort då. Men jag sjöng då och jag sjöng Fjäril vingad för jag visste inte vad jag skulle ta. Och jag kom in, bara psh, pang, bom, bom på musikal-utbildningen. Och då gick jag då två år. Och sen fick jag jobb. Sen job-bade jag några år. Jaa, runt om.

Med tiden så lärde jag ju mej texter bättre och bättre. Jag läste ju, och läste, och läste, och läste ju mer och mer. Så jag vart väl något bättre, bättre och bättre. För varje manus man läser så blir det ju självklart bättre och bättre. Annars så vore det ju konstigt. Jag menar ett manus är ju inte på två sidor precis. Så att dels så måste du ju läsa igenom hela pjäsen och sen så ska du ju lära dej dina repliker. Men du måste ju även lära delvis motpartens repliker, på ett sätt mer. Inte helt och hållet, men något så när. En eller två gånger så börjar du med att läsa igenom texten, hela manuset. Och sen går du mer in på din karaktär då. Och i och med det då lär du in dina repliker. Många skådisar dom läser ju liksom innantill och kan göra sakerna. Men det kunde ju inte jag. För jag kan ju inte agera och läsa sam-tidigt. Det kunde inte jag. Men nu kan jag det va. Men då kunde ju inte jag det. Jag fick ju lära mej det utantill så fort som möjligt. Annars var det ju kört för mej, annars gick det ju inte. Annars stannade ju repetitionen liksom. Så gjorde ju Karl-Gustav Lindstedt. Och så gjorde ju Sif Ruud också. Det vet jag, för det har jag läst om.

Men sen så under alla dom här åren så har jag alltid jobbat parallellt. Jag har jobbat som ordningsvakt och väktare och på dagis. För att du har ofta som frilansare lite glapptider lite här och där va. Eller så vill man ha någonting att göra på dagarna. Och frilans innebär att man jobbar på

kontrakt, så kallas det. Antingen pjäskontrakt eller ettårskontrakt då. Det har ju följt mej hela livet någonstans. Det syns ju på mina yrkesval att jag har liksom samhällsengagemang då.

Sen gick jag en vidareutbildning, teater- och operahögskolan i Göteborg för yrkesverksamma. Det var bara en termin. Det var ju ungefär som att gå två terminer. Sånt tempo var det. Jag talade inte om att jag hade läs- och skrivsvårigheter. Nej, det gjorde man ju inte. Jag skämdes nog fortfarande väldigt mycket. Jag klev nog inte ut ur garderoben då heller, utan det var nog att man fick smyga och smussla. Skrivande var det ju ingenting alls utan det var ju läsa. Det är därför jag har blivit mycket bättre på att läsa än skriva. För att skriva har jag ju kunnat döljt mycket mer då. Men läsandet, det kunde jag inte dölja, på grund av mitt jobb.

Efter den här Göteborgsutbildningen då flyttade jag hem. Jag ville ha ett break för att då hade jag jobbat så frenetiskt. Jag sökte folkhögskola, allmän linje, gymnasieutbildning. Då minns jag att jag gick ju svenska där. Och då var jag relativt duktig på att läsa. Plus att jag hade ju så mycket försprång gentemot många andra. Jag hade ju så enormt mycket försprång på kunskap om litteratur. Jag menar jag kunde ju diktare. Jag kunde ju författare. Jag kunde ju dramatiker. Jag kunde mycket sånt där. Men stavningen då, det upptäckte dom väl. Men det gick hyfsat ändå. Uppsatser fixa jag väl till på nån vänster. Jag kommer inte ihåg hur jag gjorde. Jag läste också in samhälle. Jag läste ju nåt mer som inte jag kommer ihåg vad det var. Men jag var klart godkänd i alla fall. Men däremot på engelskan så gick jag på grund då. För det var jag dålig på. Och där var jag riktigt, och jag är fortfarande, riktigt urkass på att stava. Och där har jag egentligen inget engagemang heller, för jag tycker det skiter jag i fullständigt om jag är dålig att stava på engelska. Så känns det lite grand. Men däremot läsa och förstå, det tycker jag är jätteviktigt. För det kommer jag att ha nytta av även nu. För det var ju även att man sjunger eftersom jag är utbildad både sångare och skådis. Som musikalartist så sjunger man mycket på engelska. Då var det jätteviktigt. Men det var jag dålig på. Och det minns jag att när jag skulle plugga in såna där engelska texter, hur fasen jag bar mej åt då alltså. Men man får lyssna mycket på band. Man får lära sej uttalen och det här liksom.

Men i alla fall sen drog dom in mej på en musikskola där då. Och då

vart jag ju liksom elev där och så började jag jobba. Sjunga det måste jag ju göra. Jag måste ju hålla upp min röst. Så då var folk med mej ut och jobbade. Så då vart det att jag gick ut och spelade, och jag stack ut på turnéer med Taube och Bellman bland annat och en massa annat. Ja, då var ju ruljansen igång igen då fast jag skulle ta ett sabbatsår. Så det vart ju ingenting. Och sen så, det ena gav det andra.

Och sen efter nåt år här hemma, då så startade jag upp Teater Mittscen. Det höll jag på med ända till jag la av med teater och musik helt och hållet för sju år sen. Jag var utbränd på det där. Jag hade ju frilansat då och sen hade jag ju startat upp teatern också. Så inte nog med att jag var ute och frilansade på andra uppsättningar, så gjorde jag ju egna uppsättningar här i stan och turnerade runtom i landet. Och driva en egen teater, det gör man ju liksom inte bara hux flux. Utan det är ju ett jäklans maskineri. För jag drev och höll i allt. Ja, så gott som allt, förutom den yttersta ekonomin. Det gjorde jag inte. Det var min syster som fick dra det. För det kunde jag absolut inte och var fullständigt, helt ointresserad av det. Och då hade jag sån tur då att ha en syster som är ekonom. Men självklart så måste man ju ha nån ekonomisk koll, eftersom man är verksamhetsansvarig då. Hela tiden hade jag en eller flera anställda då. Oj, oj, oj, vad jag lärde mej på det där. Men jag vart totalt utbränd. Det var inget roligt att få applåder längre för jag var så trött när jag kom upp på scen. Jag var så utmattad. För eftersom att jag höll i allting runtom och turnerade, då blir det ju ofta så att jag har två turnéer samtidigt, till och med tre ibland om man hade två uppsättningar på Teater Mittscen som jag hade ruljans i huvudet då. Då hade jag ju tre turnéer i skallen. Totalt för mycket, alldeles för mycket. För det var inget roligt längre.

Då började jag fundera och så vart det väl 30-årskrisen då kanske samtidigt. Jag funderade på vad har jag gjort med mitt liv och vad ska jag göra med mitt liv. Och då gick jag tillbaks då och rannsakade mitt liv. Och vad har jag gjort då? Ja, men vad har jag gjort förutom teater? Det är ju för fan det här bara jag kan. Jag kan ju bara teater och musik. Jaha, vad ska jag göra? Det är ju lite smått panik då som jag tror många får. Och då gick jag ju tillbaks och säger: Jag har ju jobbat med människor. Med människor, inte bara för människor. Utan med människor. Jobbat då med barn. Jobbat med utvecklingsstörda, jobbat då med kriminella

människor. Alltså som ordningsvakt och väktare. Jobbat på psyk och såna där ställen och fått jättebra respons. Folk har ju tyckt att jag gjort ett bra jobb där. Och så är jag ju uppväxt med det liksom, med en mor som har gjort det också då.

Innan jag började på Hassela testade jag mej på arbetsförmedlingen, ett lämplighetstest och dyslexitest. För jag har aldrig blivit utredd riktigt. Jag har då dyslexi och jag är lämplig för det jobbet som jag inriktat mej mot. Och det jag haft som kulturarbetare också. Det var ju inget nytt under solen på det sättet då. Nånstans visste jag väl det, men samtidigt så ville man ha ytterligare bekräftelse då. Då fick jag det där testpappret då, men det var ju inte förrän på Hassela som jag började lyfta fram det till en styrka då. Och då började jag liksom erkänna för mej själv. Men samtidigt har jag inte förträngt det, utan jag har bara undanhållt det. Alltså jag är inte så här att oh, nej, jag har inget problem. Jag har inget problem. Utan jag har bara undanhållt. Jag har liksom bara ... Nej, men det där är jag dålig på. Då gör jag det här i stället. Så har jag gjort. För det har aldrig varit ett hinder för mej, för att jag ska gå vidare i livet liksom. Det har det inte varit, utan det är självklart att jag ska gå vidare i livet liksom. Sen får jag acceptera att jag kanske inte kommer att bli en berömd författare. So what? Det finns ju annat i livet att göra, eller hur?

På Hassela började jag använda min dyslexi som en styrka. Många ungdomar dom säger så här: "Ja, men du vet ju ingenting för du har ju aldrig haft nåt problem i livet." Det fick man ju kastat i ansiktet. Och då sa jag bara: "Jaha, och det vet du?" Då lyfte jag ju fram att jag hade problem i skolan. "Och du tror att jag har haft lätt då?" Då vände jag det till en styrka. Först då började jag reflektera över och inse att det här är ingen nackdel. Det här är en fördel.

Jag jobbade på Hassela ett och ett halvt år. Där brände jag ju också ut mej då. För du jobbade ju så gott som dygnet runt fyra, fem veckor och sen är du ledig två veckor. Det är ju så gott som dygnet runt jobb. Men det var ju inte bara utbrändhetsgrejen heller. Dom hade så otroligt konservativt och smal inriktning där och så jag vart sur på dom. För jag ville gå på kurser och sånt där för att vidareutveckla mej. Efter ett tag känner jag att nu kan jag det här. Nu vill jag gå vidare. Det kan man väl tycka att jag är en lite rastlös själ på så sätt då. Men så jag har ju alltid haft det. Ända

sen jag var 17 år. Gå vidare, gå vidare. När man känner att man kan en sak, då vill man gå vidare. Man vill lära. Jag är ju oerhört kunskapsstörstig. Det är nånting jag har. Nu ville jag ju gå kurser och såna där saker för att utveckla mitt pedagogiska och om behandling och droger och alltihopa då. Och då sa jag upp mej, när det inte blev någon utbildning. Och jag hade bestämt mej för att jag skulle läsa vidare, läsa in gymnasiet då. Och hade väl förmodligen högskolan som mål. Och skulle gå på komvux. Men jag ville ut och resa först då.

Men då hade jag fått den här utbrändheten då. Det var ju ingen som fattade vad det där var. Och jag visste ju inte heller vad det var. För jag trodde ju det var nånting annat, för jag hade åkt på en hjärnskakning ett halvår tidigare. Jag trodde att det var men utav att jag hade gått in och jobbat för tidigt då. Men det visade sej ju mer och mer att jag var ju utmattad. Utmattningsdepression som det kallas för. Så det var det som gjorde att jag fick såna otroliga yrselattacker. Så jag vart ju totalt däckad. Det var som att jag körde karusell i 220. Jag kunde inte gå eller nånting. Det fick jag redan där borta. Och jag vart ju sjukskriven, under en månad då under det här sista halvåret. Efter att jag slutade på Hassela ska jag ut och resa ett halvår. För det kände jag att det har jag liksom försakat då. Man har bara farit på såna där korta resor. Det tänkte jag att det skulle jag vilja göra. Men då vågade ju inte jag det då sen jag fått dom här yrselattacker. Så jag stack bara iväg 14 dar till Afrika då, på en safariresa. Och sen efter det så skulle jag börja på komvux då.

Men då halkade jag in på bananskal igen på ett projektledarjobb då. Under dom här teateråren då utbildade jag mej till projektledare. Och gick organisationskunskap och ledarskapsutbildningar. Så då hade jag ju kunskap om mycket sånt. Jag halkade in som projektledare över ett långtidsprojekt för långtidsarbetslösa. Då vart det inget komvux just då, men jag läste faktiskt engelska grund på kvällarna. Så jag började lite lätt med det. Jag jobbade där ett halvår, drygt. Det var jättebra från början, men sen så började hon att balla ur, den där kvinnan på det där företaget. Jättebra från början, men jag började ana oråd alltså. Så jag sökte in på komvux för säkerhets skull då. Men sen så fick jag förfrågan på ett jobb som handledare för ett kort- och långtidsarbetslöshetsprojekt. Jag jobbade med det bara en månad, för det var helt katastrofalt dåligt projekt.

Som tur var så hade jag ju anmält mej till komvux, samtidigt.

Då gick jag på komvux ett år och läste in gymnasiekompetens för högskola. Jag läste in svenska. Läsastigheten var normal efter en mätning. Jag tycker att jag kan läsa mycket. Samhälle läste jag in igen då, fast jag redan hade det, men det ville jag göra för att det kunde jag ju höja då. Engelska läste jag in och så matte. Och sen så läste jag psykologi. Och så läste jag data, för det tyckte jag det måste jag ha. Då jobbade jag också samtidigt på rättspsyk.

Läsning hade jag tränat sen jag var 18 år. Regelbundet, successivt. Mer och mer, och mer och mer har jag läst. Jag började ju skriva lite mer ifrån det här året jag började på folkhögskola, när jag var 25 år. Och så skrev man väl nån gång efter det att jag startade teatern. Då måste jag skriva för jag sökte ju projekt pengar. Så jag har ju skrivit väldigt mycket projektansökningar. Och det är ju en enorm träning. Jag har ju skrivit och skrivit och skrivit och haft min syster och kompisar som kollade. Inte fasiken kunde jag lämna ifrån mej det där. Nej, det självförtroendet var långt nere i botten på det där. Så jag hade ju inte kunnat lämna det. Men alltså jag skrev mycket av lust och vilja. Har man en lust och vilja så måste man ta tag i det svåra. Det är ju absolut det viktigaste. Det är ju alltid lusten som har drivit mej. Alltså jag är kunskapsmänniska till hundra procent. Jag vill nånting. Är det nånting som står i vägen, ja, men antingen så går jag igenom det eller så går jag runt det. Det är ju bara så. Så att det är väl så jag har resonerat nu då.

Och det var då jag började engagera mej i FMLS också, för jag vart så förbannad på att det var olika tester. Och så gjorde jag högskoleprovet för att jag kunde ju inte söka in, eftersom jag hade ju inte hela gymnasiet. Jag hade ju bara kompetensen. Och då måste jag söka in på en viss kvotgrupp. Och ska du söka på 25:4, som det kallas för, då måste du ju ha högskoleprovet.

Då började jag läsa psykologi för ett drygt ett och ett halvt år sen. Och då sprang man ju in i väggen, bara pang, bom. Allting var på engelska. Idioternas idioterna. Det vart jättesvårt. Så jag bytte till en högskola där det var mer svenska. Och det var på halvfart då. Så då gick jag det. Men då sköt jag ju på dom hära proven, som vanligt. Då är man ju tillbaka igen till ruta ett. Man tycker att man borde ha läst och alltihopa det här.

Men man skjuter på det för nånstans så tror man inte att man kommer att klara det. Så då skjuter man på det. Jag tentade inte utan jag har tentat av dom nu, 15 poäng. Jag har en resttenta kvar och den ska jag ta nu i sommar.

Jag ville göra hemtentorna också. Jag ville inte göra muntligt. Fan, jag måste ju lära mej nån gång. För om jag ska gå vidare och göra sakerna kan jag ju inte hålla på och smita. Hallå, liksom grow up. Det ligger ju hos mej. Det ligger ju inte hos samhället i sej. Jag måste ta ett ansvar jag också. Jag kan ju inte tro att jag ska kunna smita undan. Alltså, livet funkar ju inte på att göra allting muntligt. Jag måste ju lära mej att skriva, mer eller mindre, bättre eller sämre. Jag måste ju lära mej till en viss nivå. Sen att jag kommer att stava fel hela livet på ett eller annat ord, eller uppbyggnadsgrejer va, men jag blir ju inte bättre om jag ger faen i det.

Jag har bara fått lite längre tid på tentorna. Men nu sköt jag på dom i alla fall. Men alltså hade jag gjort det då, inom tiden, då hade jag fått en vecka till. Och sen så har jag DAISY-böckerna, alltså litteratur inläst. Det är den enda hjälpen jag har haft. Jag fick också litteratur mer översatt. Eller jag fick byta litteratur, från engelska till svenska. Det kunde jag kräva. För att du kan inte begära att en dyslektiker ska kunna vara lika duktig på ett främmande språk.

I DAG

Nu läser jag på socionomprogrammet sedan drygt en halv termin. Jag kände att jag ville ha en yrkestitel, och då ska man ta en titel som är väl-etablerad på arbetsmarknaden. Och jag tyckte socionom har varit intressant då. För först tänkte jag läsa till sociolog, men då tänkte jag att det blir väldigt teoretiskt. Här har vi haft svensk litteratur då. Dom andra i klassen då allihop, dom är lika dålig som mej på engelska. Så det är ju ingenting som ligger i fatet för mej, för alla är lika dålig på engelska. Jag fick VG på första tentan. Jag utnyttjar bara DAISY-böcker, att jag får litteraturen inläst. För det tycker jag är bra och bekvämt och jag läser också. Jag lyssnar inte bara. Men skrivhjälp på föreläsningar och extra tid på salstentor, det har jag inte. Men just hemtentan fick jag lite extra tid. Att få inlästa studielitteraturen i tid det hänger på mej, om jag säger

till i tid. Alltså det jag har skjutit upp på psykologin, det existerar inte längre för jag har gått och vändats över dom där resttentorna så djävulskt mycket. Det har förstört så mycket fritid. Du kan aldrig koppla av. Och jag tänker aldrig försätta mej i den positionen längre. Aldrig någonsin. Jag sa det: ”Ska du börja på socionomutbildningen, då existerar det inte resttentor?” Jag har ju oerhört mycket omedvetna beteenden som jag har fått ifrån min uppväxt. Och ett är bland annat då att skjuta på allting som har med plugga och skriva och alltihop att göra, till den sista minuten. Nu har jag faktiskt från och med när jag började på socionomprogrammet, då sa jag: ”Nu jävlar!”

Så första föreläsningen var första tanken: Jaha, hur ska jag göra nu då? Ska jag prata med nån i klassen som kan hjälpa mej att anteckna eller hur ska jag göra då? Och ja, det var ju ett orosmoment då som vi får då automatiskt genom handikappet och erfarenheterna. Nej, jag vill först lära känna folk. Så jag satte mej ner att skriva själv. Och den första föreläsningen så kunde jag anteckna, och jag hörde vad föreläsaren sa samtidigt. Och jag kunde anteckna också exakt vad hon sa. Och det har aldrig hänt förut. Jag begrep. Det var som halleluja. Med skrivandet ligger jag efter jämfört med läsningen. Jag har mer problem med skrivandet än läsningen, men jag stavar relativt hyfsat. Visst sker det fel. Det gör det absolut. Jag försöker liksom skriva så mycket som möjligt. Jag backar inte om dom säger: ”Ja, men vill du göra det muntligt?” ”Nej, jag ska skriva för jag vill lära mej.” Jag vill bli bättre och bättre. Men jag kan ha det muntliga som en back up. Bara att jag vet att jag har det som en back up, då blir det en trygghet för mej.

Jag har bokhyllan full och jag går på bokrea. Jag har ju läst mycket genom mitt teaterjobb. I tidningen läser jag det jag är intresserad av. Och det är både sport, politik och allting. SSR, där jag är med i, socionomernas och akademikernas fackförbund, den tidningen läser jag ju. Sen så är jag med i jägarförbundet. Den tidningen läser jag ju, lusläser jag. Och sen så ... ja, ämnen jag är intresserad utav.

Skriftliga kontakter med myndigheter har jag dragit mej för och gör det även i dag. Det är självförtroendet fortfarande. Det är saker som jag alltid kommer att få ha med mej på grund utav mitt handikapp. Alltså inte fylla i blanketter och sånt. Det är jag inte ett dugg rädd för, för det

vet jag att jag kan. Jag har inte mer frågor där än vad en som icke har läs- och skrivproblem. Däremot då jag ska skriva. Dom begär ju det, många myndigheter. Eller om man ska säga upp avtal eller om man ska göra nånting. Då kommer automatiskt upp en tanke: Jaha, oj då. Nu kommer det här att ta tid. Åh, men hur ska jag få ihop det här? Det är mest tiden för mej, för att många människor kan ju rafsas ihop det här på en halvtimme. Men för mej, på grund av självförtroendet, så tar det ju kanske tio gånger längre tid då. För att jag har inte mitt självförtroende att tycka att jag rafsar ihop det här och så skickar jag iväg det. Det gör jag inte. För jag vill titta på det tre och fyra gånger innan jag skickar iväg det. Så det är jobbigt på så sätt då.

Läsandet är gott. Skrivandet är mindre gott och jag kan dra mej för att göra det. Det kommer upp flash backsgrejer. Det ligger i ryggraden. Det är reflexrörelser som man kommer att ha eftersom skrivandet är det värsta, det jag är dåligast på. Det kommer även upp alltså när jag läser. Då finns det också fortfarande, alltså flash backs, som jag kommer att ha hela livet. Det kan komma upp grejer. Jag kanske vill läsa fort, för att jag vill märka att människor runt omkring mej inte ska märka att jag har haft det här problemet eller någonting va. Men alltså det beteendemönstret kommer jag alltid att ha, hela mitt liv alltså. Men jag har god relation till sakerna. Det har jag i dag. Annars hade jag nog inte gått på högskolan.

Jag var medveten att jag varit dålig i skolan. Det var jag väl. För jag menar man är inte korkad liksom. Och jag menar så klart att jag fattade att jag var dålig i skolan, och sen att jag var dålig på att läsa. Det var väl att jag var dålig bara. Det är ingen som har berättat för mej vad ordblindhet var. Det vet jag inte ens då om det fanns. Jag kommer inte ihåg ifall man pratade om ordblindhet. Det är mycket möjligt, men det är ju lärarna som sa att man var lat och man var både hittan och dittan. Och jag menar inte fan gjorde jag läxor. Det kan jag ju inte säga att jag gjorde. Men varför gjorde jag inte läxorna? Det är det som är intressant.

Bekräftelse det vill nog alla ha. Sen så är det ju beroende på vad man har fått i uppväxten, hur trygg man är som människa. Jag menar alla har bra självförtroende på olika områden. Jag har ju bra självförtroende att stå på scen. Men jag har ju fruktansvärt dåligt självförtroende att skriva. Jag behöver ju inte bekräftelse överallt, på alla saker. Men på vissa saker,

DYSLEXI: FÖRBANNELSE ELLER MÖJLIGHET?

att jag duger som människa, som helhet. Att jag är inte dålig som helhet, utan det finns en gnutta i mej som duger. Och det är den delen jag vill ha bekräftelse på. Resten behöver inte jag ha bekräftelse på. Att jag är duktig på scen, det behöver inte jag ha bekräftelse på. Jag vet att jag är duktig. Att jag kan prata med människor och ta människor på ett bra sätt. Det behöver inte jag ha bekräftelse på. Om någon frågar mig om jag kunde välja bort mitt problem så skulle jag svara: ”Om du frågade mig för 20 år sedan så hade jag sagt att jag skulle byta, men i dag så säger jag det är en del av mig. Jag hade inte varit den jag är i dag om jag inte hade haft de problem som jag har. Genom mina problem har jag utvecklat en stark empati.”